
A SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK ÉS KÉPESSÉGEK MÉRÉSI LEHETŐSÉGEI GYERMEK- ÉS SERDÜLŐKORBAN

Zsolnai Anikó

*Szegedi Tudományegyetem, BTK, Neveléstudományi Tanszék
MTA-SZTE Képességkutató Csoport; SZTE Oktatáseméleti Kutatócsoport*

Az ember szociális viselkedését feltáró vizsgálatok egyik hangsúlyos területe a szociális kompetencia kutatása. A nemzetközi pszichológiai kutatások közel 40 éve foglalkoznak a szociális kompetencia egyes komponenseinek, a különböző szociális készségek és képességek fejlettségének és fejlődésnek feltárásával, ám azokat a maguk teljességében még nem sikerült feltérképezni. E vizsgálatok nyomán azonban számos adat áll rendelkezésünkre arról, hogy a szociális viselkedés eredményessége milyen nagy mértékben befolyásolja az egyének magánéleti és szakmai boldogulását (pl. *Van Der Zee, Thijs és Schakel, 2002; Parker és mtsai, 2004; Shin An és Cooney, 2006*).

Magyarországon is megindultak a szociális készségek és képességek fejlődésére irányuló kutatások (*Zsolnai, 1995, 1998, 2006; Konta és Zsolnai, 2002; Nagy és mtsai, 2002; Józsa és Zsolnai, 2005*), viszont számuk elenyésző a külföldi vizsgálatokhoz képest. Ennek főként az a magyarázata, hogy a hazai iskolarendszer nem a szociális és affektív területek, hanem a kognitív készségek és képességek fejlesztésére helyezte/helyezi a hangsúlyt. A szociális kompetencia fejlődése leginkább gyermekkorban befolyásolható, így szükség van azokra a vizsgálatokra, amelyek különböző életkorban mérik a szociális készségek és képességek fejlődését és fejlettségét.

Az előadás a hazai vizsgálatok (*Nagy és mtsai, 2002; Józsa és Zsolnai, 2005; Zsolnai, 2006*) tükrében elemzi a szociális kompetencia mérési lehetőségeit és problémáit különböző életkorokban. Először a 4–8 éves korosztály szociális készségeinek fejlődését vizsgáló kutatásokról, majd a kisiskolás (7–9 éves) és serdülőkorú (10–13 éves) gyerekek körében végzett mérések eredményeiről számol be.

Ezek a vizsgálatok rávilágítanak, hogy a gyerekek jelentős hányadánál a szociális készségek elsajátítása nem fejeződik be 13 éves korig. Ebből következően fontos kutatási kérdés, hogy mely életkorokban lehet hatékonyan fejleszteni a vizsgált szociális készségeket, ezeket milyen eszközökkel és módszerekkel lehet tudatosan alakítani. Korábbi, kisiskoláskori fejlesztő programunkban (*Konta és Zsolnai, 2002*) jelentős eredményeket értünk el, ami egyértelműen jelzi, hogy a szociális készségek fejlesztése iskoláskorú gyerekek esetében megoldható, sőt feltétlenül megoldásra váró probléma a pedagógusok részéről. Jelenlegi kutatásainkban óvodáskori fejlesztő programokon dolgozunk. További feladat a serdülőkori fejlesztő programok kidolgozása, ezek hatékonyságának kipróbálása.